

Neuvostokauden lopun (1985-91) Karjalan yhdistysten toimintamuodoista, erityispiirteistä ja toimintakehyksestä Liikanen löytää neljä sykliä. Ensimmäisessä vaiheessa yhdistyksille oli ominaista ei-poliittiset kulttuuriset päämäärät. Toimintakehyksenä oli neuvostoyhteiskunnan uudistaminen. Seuraavassa vaiheessa yhdistykset alkoivat saada vastakulttuurisia muotoja. Ne syntyivät neuvostoyhteiskunnan ulkopuolelle tavoitellen autonomista asemaa järjestelmässä. Kolmannessa vaiheessa yhdistysten toiminta politisoitui. Toimintakehyksenä Liikanen näkee niillä olleen Karjalan yhteiskunnan uudistamisen. Poliittisten puolueiden ilmaantuminen Karjalan tasavaltaan oli tyypillistä 90-luvun alun jaksolle.

Neuvostokauden jälkeisen ajan Liikanen jakaa kolmeen sykliin. Ensimmäisessä vaiheessa (1992-93) yhdistykset toimivat ja etsivät strategioita Karjalan tasavallan aseman turvaamiseksi. Vapaa kansalaistoiminta väheni ja ammattiyhdistysliike solmi suhteita valtioon. Toista vaihetta Liikanen kutsuu intressien uudelleen muotoutumiseksi. Nais- ja nuorisorganisaatiot astuivat näyttämölle. Toimittiin Karjalan tasavallan viitekehyksessä. Alhaalta organisoituminen alkoi todentolla 90-luvun jälkipuoliskolla. Syntyi mitä erilaisimpia yhdistyksiä urheilutoiminnasta itseapuryhmiin, uusia naisliikkeitä ja kansallisen tason mukaan organisoituneita puolueorganisaatioita. Yhdistysten toimintakehyks oli

sekä Karjalan tasavalta että Venäjän federaatio, mikä ilmensi federalismiin liittyvää poliittista keskustelua.

Puheenvuorojen jälkeen seminaari jatkui työryhmien muodossa. Työryhmien aiheita olivat: Naisten ja miesten Venäjä, Kansalaistoiminta ja ympäristökysymykset Venäjällä, Median tila Venäjällä, Maaseutututkimus, Kulttuuri kansalaisyhteiskunnan toiminta-areenana, Micro Perspectives on Civic Culture and Nationality in Estonia, Russia and the European North, Venäjän ja Neuvostoliiton historian tutkimus: uusia näkökulmia ja arkistotyön käytäntöjä sekä Muutos ja jatkuvuus Venäjän taloudessa.

Maria Söderholm

Venäjä-tutkimus ja venäjän kieli

Helsingin Säätytalolla 13.3. järjestetty Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen päivä herätti vain vähän huomiota valtakunnan lehdistössä. Ehkäpä Venäjän tutkimuksen buumi on jo mennyttä aikaa, muodikkuus hävinnyt? Voi ollakin, että esim. historian tutkimuksen kannalta median sensaationäkö tuli pääosin tyydytetyksi jo 1990-luvulla, kun naapurimaan arkistot avautuivat ja ns. historian mustat aukot saivat suomalaisetkin tutkijat tositoimiin. Paradoksi onkin siinä, että mielenkiintoisia tutkimustuloksia on alkanut ilmestyä vasta 2000-luvulle siirryttäessä samalla kun mielenkiinto paitsi Venäjään myös "Itä-Eurooppaan" on EU-Suomessa lopahtamassa.

Säätytalon käytävillä ja ilta vastanoitolle keskusteltiin epävirallisesti

myös kielikysymyksestä. Tavallisin ratkaisuhan on se, että Venäjä-tutkijat puhuvat (ja kirjoittavat) englantia silloinkin, kun mitään tarvetta siihen ei oikeastaan olisi. Ihmettelen suuresti, että esim. Venäjä-päivän venäläiset pääalustajat Mihail Tšernyš (Moskova) ja Jelena Zdravomyslova (Pietari) pantiin puhumaan englantia salille, jossa taatusti lähes 90 % olisi ymmärtänyt venäjääkin. Ja tulkkauksuuksiksi olisi ollut todella helppo järjestää.

Pohdiskelimme näitä venäjän kielen torjumisen ikuisuuskysymyksiä mm. toimittaja Airi Lep-päsen, suomentaja Jukka Mallisen sekä professorin Pekka Pesonen ja Jarmo Eronen kanssa. He — ja monet muut — olivat kansani pitkälle samaa mieltä. Tuntuu jopa loogiselta, että joskus voisi osallistua Venäjältä käytä-

vään tutkimuskeskusteluun venäjäksi. Niin Venäjällä, lännessä kuin Suomessakin. Onhan venäjää erinomaisesti taitavia sentään meilläkin kymmeniä ellei satoja tuhansia, kun täällä asuvat äidinkieleltään venäjänkieliset laskeetaan mukaan. Englannin kielen "imperialismi" vain alkaa olla kaikessa tutkimuksessa valitettava itsestäänselvyys. Se tuo mukanaan myös tietyn kielialueen kulttuurisen kontekstin ja läntiset näkökulmat, tietyt muodikkaat tutkimusmetodit sekä alati vikkkelään vaihtuvat auktoriteetit. Tästähän on oivaltavasti kirjoittanut mm. tutkija Vesa Oittinen.

Olisiko Venäjä-tutkijoiden aika ryhdistäytyä — ruveta vaikka puhumaan välillä venäjää?

Pentti Stranius